

Aan:
de leden van de Statencommissie
Bestuur, Financiën en Economie

(i.a.a. de overige statenleden)

I-stuk
(ingekomen stuk)

Assen, 28 februari 2001
Ons kenmerk 9/6.4/2001001756
Behandeld door de heer E.J. Gernaat (0592) 365723
Onderwerp: Tijdelijke referendumwet

Geachte commissieleden,

In het bestuursprogramma voor de statenperiode 1999-2003 van de provincie Drenthe staat de zinsnede "Over belangrijke zaken waarover het provinciaal bestuur moet beslissen kan een referendum worden gehouden". Bezien is in hoeverre de in procedure zijnde Tijdelijke referendumwet (Trw) voldoende is om het voornemen in het bestuursprogramma gestalte te geven.

Op 6 februari jl. heeft de Tweede Kamer de Trw aanvaard. De Trw maakt raadgevende correctieve referenda op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau mogelijk. Correctief wil zeggen over reeds genomen besluiten, die in principe nog niet in werking zijn getreden. Raadgevend wil zeggen op initiatief van kiesgerechtigden en met een adviserend karakter. De desbetreffende bestuursorganen houden de vrijheid de uitspraak tot afwijzing van een besluit naast zich neer te leggen.

De procedure om te komen tot een referendum is de volgende. Indien voldoende kiesgerechtigden een geldig verzoek doen, wordt een inleidend verzoek toegelaten en kan een definitief verzoek volgen. Kiesgerechtigden moeten een verklaring ter ondersteuning van het inleidend verzoek van ten minste 1/3% van de kiesgerechtigden (voor de provincie Drenthe zijn dat 1.194 kiesgerechtigden) indienen. Een definitief verzoek is het aantal geldige ingediende ondersteuningsverklaringen. Na het definitieve verzoek volgt de beslissing over de toelating ervan en wordt vastgesteld of een referendum wordt gehouden. Het aantal kiesgerechtigden dat een ondersteuningsverklaring moet indienen is ten minste 5% van de kiesgerechtigden (dit zijn voor Drenthe 17.902 kiesgerechtigden).

De Trw vervalt op 1 januari 2005. Het is de bedoeling dat vanaf die datum referenda met een bindend karakter mogelijk worden. Hiervoor is een grondwetswijziging noodzakelijk. De Tweede Kamer heeft het voorstel tot wijziging van de Grondwet in eerste lezing op 6 februari 2001 aanvaard. Als gevolg van een amendement blijven verordeningen over raadgevende correctieve referenda die op 15 februari a.s. van kracht zijn, gelden tot de grondwetswijziging.

De Trw treedt minimaal drie en maximaal vier maanden na publicatie in het Staatsblad in werking. De Trw zal naar verwachting begin 2002 in werking treden.

Indien aan de voorschriften van de Trw wordt voldaan, moeten provincies een referendum houden. Provinciale referenda zijn mogelijk over algemeen verbindende voorschriften, beslissingen tot het oprichten van of deelnemen in privaatrechtelijke rechtspersonen, tot wijziging van de naam van de provincie, tot grenscorrectie en tot het treffen van een gemeenschappelijke regeling. Provincies kunnen de referendabiliteit van bepaalde in de Trw genoemde besluiten uitsluiten.

Verder kunnen provinciale staten een verordening vaststellen die raadgevende referenda mogelijk maakt over andere beslissingen dan waarover op grond van de Trw een referendum is toegelaten of uitgesloten. Deze mogelijkheden zijn echter zeer beperkt. Wel bestaat de mogelijkheid een raadplegend referendum, een referendum op initiatief van het provinciaal bestuur toe te staan. Het is de vraag of het openen van de mogelijkheid daartoe nodig is.

Voorbeelden van beslissingen waarover een raadplegend referendum kan worden gehouden zijn:

- a. voorstellen van concrete beleidsbeslissingen in het Provinciaal omgevingsplan. Dit zijn afgewogen beslissingen over ruimtelijke plannen met betrekking tot bijvoorbeeld woningbouw- en bedrijfslocaties, tracés voor infrastructurele werken zoals (spoor- en vaar-)wegen.
- b. over plannen met betrekking tot de invulling van financiële mee- of tegenvallers;
- c. maatregelen met betrekking tot leefbaarheid platteland, openbaar vervoer, voorzieningen in dorpen. Het gaat dan om beleidsvoornemens die niet door middel van een concreet algemeen verbindend voorschrift zullen worden uitgevoerd. Een voorbeeld is het beleidsvoornemen om een ontwikkeling financieel te steunen. Het gaat dan niet om de subsidiecriteria (deze zullen worden opgenomen in de subsidieverordening), maar om de voorvraag of die steun voor een bepaalde ontwikkeling er moet komen.

Er is dus maar een beperkt aantal gevallen die in aanmerking komen voor het houden van een raadplegend referendum, waarvan niet op voorhand kan worden gesteld dat zij zich binnenkort zullen voordoen. Omdat deze referenda worden gehouden op initiatief van het provinciaal bestuur kan op ad-hocwijze op de eventuele wens tot het houden van een referendum worden ingespeeld. Conclusie kan dan ook zijn dat er op dit moment onvoldoende aanleiding is tot het maken van een autonome referendumverordening.

Mocht blijken dat onverhoopt een dergelijke verordening gewenst is, zullen de bepalingen uit de Trw als uitgangspunt kunnen dienen voor invulling van de randvoorwaarden.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

H. Rappa-Velt, griffier

A.L. ter Beek, voorzitter

gw/coll.